

Leikkausassistentti televisiotuotannossa

Jenny Pitkänen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2019

Media-alan koulutus
Leikkaaja

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan koulutus
Leikkaaja

PITKÄNEN, JENNY
Leikkausassistentti televisiotuotannossa

Opinnäytetyö 34 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Toukokuu 2019

Opinnäytetyössä tutkittiin leikkausassistentin työtä ja siihen liittyviä erilaisia vaatimuksia palkan, työllistymisen ja työssäjaksamisen näkökulmasta. Tarkoituksena oli tuoda esille leikkausassistentille kuuluvat työtehtävät ja erotella ne leikkaajalle kuuluvasta työnosasta. Tavoitteena oli samalla nostaa esille avustavan työn tuomia vaatimuksia ja sen myötä herättää tietoisuutta pätkätyön tuomista ongelmista.

Leikkausassistentin tehtävä on pääosin avustaa leikkaajaa ja nopeuttaa jälkituotannon aikataulua. Työtehtäviin kuuluu materiaalin järjestäminen ja sen hallinnointi, mutta työtehtävät määrittelevät pääosin tuotantoyhtiö, tuotannon suuruus sekä leikkaaja. Leikkausassistentin työ on monipuolista ja työllistyminen voi tapahtua monen eri tekijän kautta. Hyvän leikkausassistentin ominaisuuksia voi kehittää keräämällä kokemusta tai kouluttautumalla media-alalle. Avustavan työn palkkaan vaikuttaa tuotantoyhtiön lisäksi myös työntekijän osaaminen, koulutus, vastuu ja työn haastavuus.

Leikkausassistentin työtä oli lähdetty tutkimaan kirjallisuuden, artikkeleiden sekä aiemmin tehtyjen tutkimusten pohjalta. Opinnäytetyötutkimuksessa yhtenä tiedonkeräysmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta. Kyselytutkimukseen vastanneiden tulokset puhuivat puolestaan, kun tutkittiin alalla olevaa kiirettä, uupumusta ja taipumusta ylitöihin. Leikkausassistentin työ koettiin yleisesti kiireelliseksi ja tilastot kertoivat ylitöiden olevan melko yleisiä. Ylitöiden ja kiireen on aiemmin tutkittu olevan yksi isoista syistä työuupumukseen. Media-alan tulisi reagoida yleiseen työssäjaksamiseen ja ennaltaehkäistä työuupumukseen johtavia tekijöitä.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media and Arts
Editing

PITKÄNEN, JENNY
Edit Assistants in Television Production

Bachelor's thesis 34 pages, appendices 4 pages
May 2019

The purpose of this thesis was to examine the work of an edit assistant from the view of point of various requirements related to wage, employment, and coping at work. The objective was to show the work tasks belonging to an edit assistant and separate them from that of the editor. Furthermore, the purpose of this work was to highlight the requirements brought on by the supportive nature of the work and as consequence raise awareness of the problems caused by short-term contracts.

The main task of the edit assistant is to assist the editor and thus hasten post-production. The specifics are largely determined by the production company, the size of the production and the editor. However, one task is consistent across all productions, organization and management of the source material. The work of the edit assistant is varied and employment can be achieved through a multitude of factors. Work experience and education in the media field can allow one to learn the important qualities needed in the work of an edit assistant. In addition to the production company, the wage of the assistant is affected by the skills, education, and responsibility that the assistant possesses along with the difficulty of the task.

The work of an edit assistant was examined through literature, articles and previous research. An online survey was one of the data collection methods utilized in this thesis. As is apparent from the results, when the field is being examined in terms of urgency, fatigue, and working overtime, most of the survey takers felt like their work was often urgent and overtime was a common phenomenon. According to previous research, overtime and urgency are the largest factors in causing work fatigue. In addition, it is of utmost importance that the media field should take care of the wellbeing of its employers and prevent the factors that may lead to work fatigue.

Key words: edit assistant, tv-production, media industry

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUSMENETELMÄT	7
3	JÄLKITUOTANNON KULKU JA TYÖTEHTÄVÄT	8
	3.1 Materiaalin määrän vaikutus	8
	3.2 Materiaalin hallinta.....	9
	3.3 Järjestely ja nimeäminen.....	10
	3.4 Synkronointi	10
	3.5 Raakaleikkaaminen	11
	3.6 Värikorjaaminen.....	12
	3.7 Blurraus.....	12
	3.8 Harjoittelijoiden koulutus	13
	3.9 Jakelu ja viimeistely.....	13
4	LEIKKAUSASSISTENTIKSI.....	15
	4.1 Koulutus	15
	4.2 Työllistyminen	16
	4.3 Palkkaus	18
5	TYÖN VAATIMUKSIA	21
	5.1 Hyvä leikkausassistentti	21
	5.2 Pätkätyöntekijä ja työuupumus	23
6	POHDINTA	27
	LÄHTEET	29
	LIITTEET	31
	Liite 1. Kyselytutkimus.....	31

LYHENTEET JA TERMIT

TAMK	Tampereen ammattikorkeakoulu
op	opintopiste
workflow	työnkulku
tositelevisio	lähes kokonaan käsikirjoittamatonta videomateriaalia
Facebook	sosiaalisen median yhteisöpalvelu
LinkedIn	sosiaalisen median yhteisöpalvelu, jonka käyttötarkoitus painottuu työllistymiseen
Teme	Teatteri –ja mediatyöntekijöiden liitto
teaser	esittelyvideo
freelancer	pätkätyöntekijä, useita eri toimeksiantajia
projekti	leikkausohjelmaan luotu tiedosto, missä varsinaista leikattavaa kokonaisuutta käsitellään
bin	projektin sisällä oleva säiliö materiaalille
aikajana	leikkausohjelmassa määritelty alue, johon leikkaaja asettelee materiaalin haluamaansa järjestykseen
blurraus	kuvassa näkyvän kohteen sumentaminen tunnistamattomaksi
synkronointi	yhteensopivien ääni- ja kuvamateriaalin yhdistäminen yhtäaikaiseksi

1 JOHDANTO

Opinnäytetyötutkimuksessani tutkitaan leikkausassistentin työtä, työnkuvaa ja vaatimuksia televisiotuotannossa. Tutkimuksen tarkoituksena on käsitellä leikkausassistentin työtä, palkkatasoa ja työssäjaksamista Suomalaisessa televisiotuotannossa. Tavoitteena on samalla tuoda esille avustavan työn vaatimuksia ja herättää tietoisuutta pätkätyön tuomista ongelmista. Opinnäytetyötutkimus vastaa kysymyksiin kuten, mitä työtehtäviä leikkausassistentin osa-alueeseen voi kuulua, millainen palkka leikkausassistentilla on ja mitä työ vaatii leikkausassistentilta. Opinnäytetyö on suunnattu televisiotuotannosta kiinnostuneille, media-alan opiskelijoille ja alalla työskenteleville henkilöille.

Kiinnostuin tutkimuksen aiheesta ollessani työharjoittelussa – ja sen myötä palkattuna leikkausassistenttina – tuotantoyhtiö Aito Medialla ”Poliisit” –sarjan tuotannossa. Ymmärsin, että leikkausassistentin työhön ja palkkaan vaikuttaa monet eri asiat, jonka myötä päädyin selvittämään vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa käytetään tietopohjana omakohtaisia kokemuksia, kirjallisuuslähteitä, kyselytutkimusta ja aiemmin tehtyjä tutkimuksia Suomessa.

Tutkimus edistää ammatillista kehittymistäni, sillä siirryessäni työelämään kykenen erottamaan leikkaajalle kuuluvat työtehtävät leikkausassistentin tehtävistä. Pystyn myös tiedostamaan tuotannon vaikutuksen työtehtäviin ja niistä maksettavaan palkkaan. Tietoisuuden herättäminen työllistymisestä, vaatimuksista ja yleisestä jaksamisesta koetaan varmasti hyödylliseksi alalle pyrkiville uusille tulokkaille sekä jo alalla työskentelevien keskuudessa.

2 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyötutkimuksen tutkimusmenetelminä on käytetty kyselytutkimusta, artikkeleita, omakohtaisia kokemuksia työelämässä sekä kirjallisuutta. Leikkausassistentin ammatista löytyy tietoa, mutta vähän johtuen työn vaihtelevuudesta tuotannosta riippuen, sillä usein kuullaan puhuttavan leikkaajan työstä. Leikkausassistentin työ on vaihtelevaa televisiotuotannosta riippuen, joten on hyödyllisintä kerätä tietoa mahdollisimman monelta alalla työskentelevältä. Kyselytutkimus lomakemuodossa on nopea tiedonkeruu menetelmä. Hirsjärvi ja Hurme (1985, 29) kertovat kirjassaan lomakehaastattelujen olevan helppo tapa suorittaa haastattelut, koska vastausten läpikäyminen on ajallisesti tehokkaampaa. Kyselytutkimuksella saadaan kerättyä paljon vastauksia lyhyessä ajassa alan ammattilaisilta verrattuna perinteiseen haastatteluun. Kyselytutkimus on suhteessa helpompi toteuttaa ja ajallisesti myös paljon tehokkaampaa. Haastattelun toteuttaminen ja yksittäisten vastausten läpikäyminen vievät paljon aikaa. Kyselytutkimuksella kerätään myös enemmän vastaajia verrattuna perinteiseen haastatteluun, jossa henkilö tapaa haastateltavat henkilökohtaisesti.

Tässä tutkimuksessa käytetty kysely on suunniteltu erityisesti leikkausassistentteille tai leikkausassistenttina aiemmin työskennelleille. Kysely on lähetetty eri tuotannoissa työskenteleville leikkausassistentteille sähköposteilla ja jaettiin sosiaalisessa mediassa media-alan ryhmiin. Kyselytutkimukseen osallistui yhteensä 73 ihmistä. Perinteisellä haastattelulla 73:n ihmisen haastattelu erittäin aikaa vievää ja hyvin epätodennäköistä. Näistä syistä kyselytutkimus on ollut täydellinen apuväline tiedonhankintaan.

Opinnäytetyössä nojataan artikkeleihin kyselytutkimuksen lisäksi, jotka perustuvat tutkimuksiin työssäjaksamisesta sekä maksettavasta palkasta. Tilastot ja tutkimukset ovat tuoreita ja toteutettu lähivuosien aikana Suomessa. Tilastoja on käytetty kappaleissa havainnollistamisen keinona ja lomakehaastattelun kysymykset löytyvät tämän opinnäytetyötutkimuksen liitteistä.

3 JÄLKITUOTANNON KULKU JA TYÖTEHTÄVÄT

Gael Chandler (2012, 4) jakaa jokaisen videotuotannon kulkemisen kuuteen vaiheeseen, jotka ovat valmistelu, kehittäminen, esituotanto, tuotanto, jälkituotanto ja jakelu. Jälkituotannossa työskentelee leikkausassistentin lisäksi tuottaja, leikkaaja, äänisuunnittelija, värimäärittelijä, ohjaaja ja heidän assistentit. Viidennessä vaiheessa tulee jälkituotanto, jota Chandler kuvailee tuotannon luovaksi vaiheeksi, missä kuva ja ääni löytävät paikkansa. (Chandler, 2012, 4). Tällaista projektin kulkua kuvaillaan sanalla *workflow*.

Jälkituotannon *workflow* riippuu tuotannosta. *Workflown* tulee olla ennalta määriteltä ja yhtenäinen jälkituotannossa työskentelevien kesken. Jos *workflow* eroaa työntekijöiden kesken toisistaan, niin suuri osa leikkaajan ajasta kuluu materiaalin etsimiseen ja työaika menee hukkaan sen sijaan, että se käytettäisiin luovaan työhön. Chandlerin mukaan (2012, 65-66) *workflown* suunnitteluun vaikuttaa monet asiat. Näistä esimerkkejä ovat käytettävä leikkausohjelma, budjetti ja millaisia muita ohjelmia jälkituotannon muut osapuolet käyttävät.

Leikkausassistentti toimii leikkaajan apulaisena ja vastuualueena ovat materiaalin siirtäminen ja nimeäminen. Tämän lisäksi leikkausassistentti hoitaa kuvan ja äänen synkronoinnin keskenään. (Ammattinetti: Elokuva-ala. N.d.) Myöhemmin tässä luvussa käydään läpi edellä mainittuja ja muita monipuolisia leikkausassistentin työtehtäviä. Työtehtävät ja leikkausassistenttien määrä vaihtelevat täysin tuotannosta riippuen.

3.1 Materiaalin määrän vaikutus

Materiaalin määrä vaihtelee tuotannosta riippuen. Esimerkiksi *tositelevisiotuotannossa* – pääosin ennalta käsikirjoittamatonta ohjelmaa – materiaalia kertyy todennäköisesti enemmän kuin saman pituisen käsikirjoitetun draamasarjan kanssa. *Tositelevisiota* kuvatessa ilman käsikirjoitusta materiaalia voi kertyä useita tunteja, kun taas Chandler (2012, 114) havainnollistaa esimerkillä, että yksi sivu käsikirjoitettua draamaa vastaa yhden minuutin

mittaista määrää leikkausmateriaalia. Voidaan siis todeta, että valmis käsikirjoitus antaa selkeät ohjeet siihen, mitä tarvitsee kuvata ja kuinka paljon materiaalia syntyy. *Tositelevisiota* kuvatessa ei ole etukäteen määriteltyjä tapahtumia, jonka takia kamera kuvaa mahdollisimman paljon.

Materiaalin määrä vaikuttaa myös tarvittavien leikkausassistenttien määrään tuotannossa. ”Poliisit” –sarjan – joka on tositelevisiota – suurta materiaali määrää kävi läpi neljä assistenttia, joista kolme toimi leikkausharjoittelijoina. Tuotannon aikataulu sekä resurssit voivat määritellä leikkausassistenttien määrän. Sen sijaan, että palkattaisiin erillistä leikkausassistenttia, leikkaaja saattaa toimia itse itsensä assistenttina.

3.2 Materiaalin hallinta

Kuvattu videomateriaali voi olla keskenään erilaista johtuen siitä, että kuvauksissa on käytetty erilaisia kameroita. Jokaisen kameran kuvat voivat jopa näyttää aivan erilaisilta keskenään. ”Poliisit” –sarjassa käytettiin kolmea erilaista kameraa, minkä seurauksena tiedostomuodot erosivat toisistaan. Leikkausassistentin tehtävä tässä tilanteessa on muuntaa videot samaan tiedostomuotoon keskenään, jolloin *projekti* on yhtenäinen. Erilaiset videotiedostot saattaisivat luoda ongelmia jälkituotannon *workflown* aikana, sillä materiaalia tullaan käsittelemään myös muissa erilaisissa ohjelmistoissa esimerkiksi äänen jälkikäsittelyvaiheessa.

Tämän lisäksi leikkausassistentti hoitaa kaiken materiaalin – niin alkuperäisen kuin myös muunnetun – varmuuskopioimisen useampaan eri kohteeseen. Näitä voivat olla ulkoiset kovalevyt ja eri tietokoneet. Jos alkuperäinen materiaali katoaa syystä tai toisesta niin projektia ei tarvitse aloittaa alusta, koska materiaali on löydettävissä muualta eikä koko tuotantoa ole menetetty. Myös eri leikkausversiot varmuuskopioidaan, jotta leikkausprojektia ei tarvitse aloittaa pahimmassa tapauksessa alusta.

3.3 Järjestely ja nimeäminen

Videomateriaalia voidaan järjestellä tietokoneella ja *projektissa* kuvauspäivän, vuorokaudenajan tai muun teeman mukaan omiin *bineihin*. Kuten aiemmin on mainittu, niin jokaisessa tuotannossa on omat toimintatapansa, minkä luo useimmiten joko leikkaaja tai leikkausassistentti. Materiaalin nimeäminen ja järjestelytapa tulee olla kuitenkin yhtenäinen leikkaajan ja assistentin välillä väärinymmärrysten sekä materiaalin katoamisen välttämiseksi.

Leikkausassistentin on hyvä tuntea myös muiden tuotannossa mukana olevien työntekijöiden tapa merkitä materiaali, kuten kuvaussihteerin raporttiin tehdyt merkinnät. Kuvaussihteerin voi esimerkiksi merkitä kuvattujen videoiden onnistumisen numeroasteikolla, jonka leikkausassistentin pitäisi pystyä tulkitsemaan. Myös nämä tavat voidaan määritellä etukäteen yhdessä kuvaussihteerin kanssa jo ennen kuvauksia, jotta leikkausassistentti ymmärtää merkinnät jo oman työnsä alussa. Aina tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, jos kuvaukset ovat aloitettu jo ennen leikkausassistentin palkkaamista.

Materiaalin järjestelyn aikana leikkausassistentti voi mahdollisesti merkitä leikkaajalle tarkoitettuja huomiokohtia. *Projektiin* voidaan tehdä merkkejä leikkausohjelmassa erivärisillä elementeillä esimerkiksi, kun kyseessä on kuvituskuva tai haastattelun vastaus alkaa tietyistä kohtaa videossa. Merkintöjä tehdään, koska leikkaaja saattaa haluta löytää nopeasti kuvituskuvaa ja etsii sitä ennakkoon määritellyillä värielementeillä kaiken materiaalin seasta. Tämä säästää huomattavasti aikaa ja vaivaa videoleikkaamisessa. Leikkausassistentti siivoaa ja karsii materiaalia alusta asti ennen varsinaisen leikkausprojektin aloittamista.

3.4 Synkronointi

Videoleikkauksessa puhutaan äänen ja kuvan *synkronoinnista*. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ääni ja kuva etenevät samaan aikaan keskenään. Esimerkki huonosta *synkronoinnista* on animaatiot, joissa hahmon suu liikkuu äänen kanssa eriaikaisesti. Joissain tilanteissa ääni ja kuva saa kuitenkin liikkua

eri tahdissa, mutta nämä ovat yleensä joko taiteellisia ratkaisuja tai kuvastavat esimerkiksi kuvassa näkyvän henkilön pääsisäisiä ajatuksia. Ajatusta kuvaava puheääni voidaan toistaa taustalla, vaikka henkilön suu olisikin kiinni.

Ajoittain tuotannoissa käytetään useampaa kameraa ja montaa erillistä mikkiä samassa tilanteessa, jolloin kaikki tulisi *synkronoida* keskenään. *Synkronointi* ei rajoitu pelkästään äänen tai kuvan yhdistämiseen, vaan kaikkien kuvakulmien kuvat tulee myös yhdistää toistensa kanssa. Tämä helpottaa leikkaajaa valitsemaan käytettäviä kuvakulmia ja ääniä, koska leikkausassistentti on yhdistänyt kaiken valmiiksi.

Leikkausassistentti *synkronoi* materiaalin heti nimeämisen jälkeen ja toimittaa tämän version leikkaajalle. *Synkronoimiseen* on luotu useita eri ohjelmia, joiden käyttö riippuu käytettävästä leikkausohjelmasta. Tämä riippuu myös tuotannon koosta ja tavasta toimia. Erillistä synkronointiohjelmaa käytetään erityisesti silloin, jos leikkausohjelman oma synkronointimahdollisuus on puutteellinen tai se puuttuu kokonaan ohjelmasta.

3.5 Raakaleikkaaminen

Raakaleikkaamisella tarkoitetaan jälkituotannon vaihetta, jossa materiaalia aletaan jo hieman leikata, mutta ei liian tarkasti. Usein leikkaaja määrittelee etukäteen sen mitä leikkausassistentti saa leikata pois ja mitä ei. *Projektiin* tuodaan materiaali edelleen omiin *bineihin* lajiteltuna. *Projektiin* luodaan esimerkiksi kohtauksille omat aikajanat ja niitä siistitään niin, että leikkaaja pääsee aloittamaan oman osuutensa. Raakaleikkaus voidaan toteuttaa joko käsikirjoituksen mukaan tai muodostaa runko kuvatun materiaalin perusteella esimerkiksi aikajärjestykseen. Raakaleikkaamisen aikana luodaan siis projektipohja.

Raakaleikkaamisen määrä riippuu myös siitä, millaista tuotantoa ollaan työstämässä. Leikkaaja on vastuussa itse leikkaamisesta, joten raakaleikkaamisen osuus on enemmän avustavaa kuin luovaa toteutusta. Assistentin tehtävänä on vain leikata epäolennaiset asiat – kuten epäonnistuneet

otokset, ohjaajan kommentit ja hiljaiset odottelut haastatteluissa – pois. Tämän myötä leikkaajalle jää käsiteltäväksi vain mahdollisesti käytettävä materiaali.

3.6 Värikorjaaminen

Värikorjaamisella tarkoitetaan jälkituotannon vaihetta, jossa korjataan esimerkiksi kuvan valaistusta. Esimerkiksi Ihonväri saattaa olla liian keltainen, joten leikkausassistentti voi korjata sen näyttämään luonnollisemmalta. Usein korjataan kuitenkin videon valkotasapainoa eli värilämpötilaa tekemällä valkoisesta valkoista ja mustasta mustaa. Isommassa tuotannossa värikorjaamisen voi hoitaa jopa erikseen määritelty assistentti.

Värikorjaaminen tarkoittaa kuitenkin eri asiaa kuin workflown loppupuolella toteutettava värimäärittely, sillä värimäärittely nähdään taiteellisempana osuutena. Värimäärittelyssä niin sanotusti määritellään projektille oma tyyli erilaisella värimaailmalla. Värimäärittelyllä voidaan sitoa kuvat yhteen ja luoda tietynlainen tyyli, jonka ei tarvitse olla luonnollinen. Tämän osuuden hoitaa yleensä leikkaaja tai erikseen nimetty värimäärittelijä.

Leikkausassistentti voi tehdä värikorjauksen jo ennen värimäärittelyn aloittamista, mutta tämä voi riippua tuotannon toimintatavoista. Joskus värikorjaamista ei tehdä lainkaan erikseen vaan hoidetaan värimäärittelyn ohella. Värikorjaaminen ja värimäärittely tehdään kuitenkin vasta silloin, kun leikkaaja on päättänyt oman osuutensa. Kuvat saattavat muuttua tai poistua kokonaan, jolloin värien parissa työskentelevä saattaa joutua tekemään isojakin muutoksia työhönsä.

3.7 Blurraus

Blurraus tarkoittaa jälkituotannon vaihetta, jossa materiaalissa näkyviä kohteita sumennetaan tunnistamattomaksi. Usein tämän vaiheen tekee leikkausassistentti. Tätä tarvitaan vain, kun kuvissa käsitellään esimerkiksi oikeita henkilöpapereita tai kuvissa näkyvän henkilön tulee olla tunnistamaton esimerkiksi ”Poliisit” –sarjassa asiakkaiden kasvot ja tarvittaessa koko vartalo

sumennettiin tunnistamattomaksi. *Blurrausta* nähdään enemmän ulkomaalaisissa sarjoissa, joissa sumennetaan kuvassa näkyviä kilpailevien yritysten logoja tai sellaisia, jotka eivät ole yhteistyökumppaneina tuotannossa. *Blurraus* tapahtuu joko leikkausvaiheessa, mutta useimmiten viimeisten leikkausversioiden valmistuessa. Leikkausassistentin työt eivät siis rajaudu ainoastaan jälkituotannon alkuvaiheeseen.

Joissain poikkeustapauksissa *blurrausta* joudutaan muuttamaan myös kuvalukon eli viimeisen leikkausversion jälkeen. Tämä voi tapahtua esimerkiksi, tilanteessa jossa huomataan viime hetkellä jokin virhe tai halutaan vaihtaa kuvaa syystä tai toisesta. Jos leikkaaja päätyy käyttämään uusia kuvia tai poistamaan vanhoja, niin uusissa kuvissa saattaa esiintyä uudelleen *blurrattavia* asioita.

3.8 Harjoittelijoiden koulutus

Yleensä harjoittelijoiden koulutuksen tekee tuottaja tai leikkaajalle. Leikkausharjoittelija vastaa yleensä joko suoraan leikkaajalle tai leikkausassistentille. Tästä huolimatta kyselytutkimus osoittaa, että kaksi viidestä vastaajasta kertoo koulutuksen olevan osa leikkausassistentin työtehtävää (Pitkänen, 2019). Edellä mainittu johtunee siitä, että työharjoittelijat tulevat työskentelemään leikkausassistentin kanssa suurimman osan ajasta.

Ollessani työharjoittelussa ”Poliisit” –sarjassa leikkausassistentti koulutti minut jälkituotannon tehtäviin ja työskentelytapoihin. Leikkausassistentti esitteli workflown, joka oli hieman erilainen verrattuna muihin tuotantoihin. Tämä johtunee siitä, että kuvaustapa ja materiaalin määrä sekä kuvattu sisältö eroavat paljon muista erilaisista tuotannoista.

3.9 Jakelu ja viimeistely

Leikkausassistentti on tuotannosta riippuen mahdollisesti vastuussa materiaalin viimeistelystä ennen jakelua. Ennen valmista projektia leikkausassistentti toimittaa väliversiot muille jälkituotannossa työskenteleville – kuten äänisuunnittelija, ohjaaja ja mahdollinen asiakas – omissa tiedostomuodoissa.

Kun kaikki osapuolet ovat tyytyväisiä ja varmoja lopputuloksesta, leikkausassistentti hoitaa materiaalin ulos projektista oikeaan muotoon. Joissain tuotannoissa tämän vaiheen voi tehdä myös leikkaaja itse.

Valmis video - jossa on mukana äänet, grafiikka, lopputekstit ja musiikit- viedään viimeisteltäväksi ja tuodaan projektista ulos haluamassa videomuodossa. Videomuoto riippuu siitä, missä palvelussa sitä levitetään esimerkiksi televisiossa vai sosiaalisessa mediassa. Lopuksi leikkausassistentti tekee varmuuskopioita viimeisestä versiosta useaan eri kohteeseen esimerkiksi ulkoiselle kovalevyille.

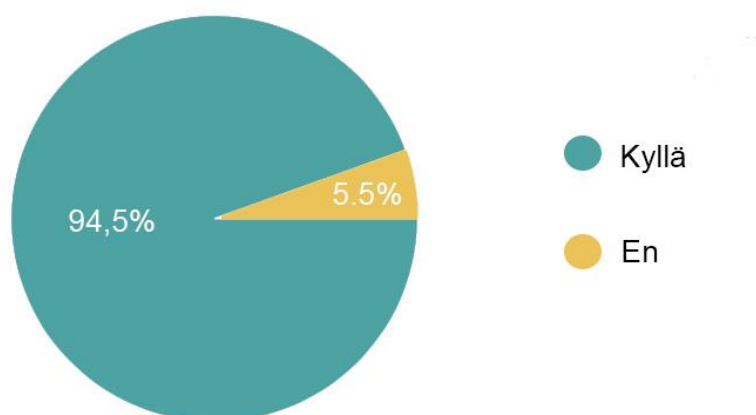
4 LEIKKAUSASSISTENTIKSI

Tässä osiossa käsitellään leikkausassistentin koulutusta, palkkausta ja tapoja työllistyä. Esille nousee muun muassa se, että työllistymiselle on muitakin tapoja kuin perinteinen ansioluettelo ja puhelinsoitto, sillä sosiaalinen media on tehnyt itsensä ja osaamisensa mainostamisesta helpompaa, joka voi vaikuttaa kasvavasti media-alalla työllistymiseen. Leikkausassistentiksi työllistyminen ei myöskään aina vaadi media-alan koulutusta ja vaikka se vaikuttaa palkkaukseen niin siihen vaikuttaa myös tuotanto, osaaminen ja ammattitaito.

4.1 Koulutus

Vaatiiko leikkausassistentiksi tai leikkaajaksi pääsy erillisen koulutuksen? Lyhyt vastaus tähän on, että ei vaadi. Aiempi alan koulutus nähdään eduksi, mutta se ei ole aina edellytyksenä työllistymiselle. Leikkaamista voi itseopiskella ja alasta voi kerätä tietoa tutustumalla sen teoriaan kirjallisuuden kautta sekä verkostoitumalla. Nykyään sosiaalisesta mediasta löytyy paljon laadukasta ja ilmaista oppimateriaalia leikkausohjelmien käytöstä. Leikkausohjelmat ovat myös helposti saatavilla ja kuka tahansa voi ladata ne itselleen.

Kaavio 1 nähdään, että valtaosa vastaajista kertoo opiskelleensa tai tällä hetkellä opiskelevansa media-alalle (Pitkänen, 2019).

Kaavio 1. Opiskelitko tai opiskeletko media-alalla?

Media-alan koulutuksia löytyy ammattikouluista niitä tarjoavista kaupungeista. Toisen asteen koulutus kestää yleensä kolmesta neljään vuotta, joissa valmistutaan media-assistentiksi. Medianomiksi voi opiskella esimerkiksi Tampereen, Helsingin ja Turun ammattikorkeakouluissa ja koulutus kestää yleensä neljä vuotta. Useimmat media-alan koulutuksista tarjoaa mahdollisuuden erikoistua videoleikkaamiseen. Oman kokemukseni perusteella TAMK:ssa leikkausassistentin ja leikkaajan työtä ei kuitenkaan eroteltu toisistaan. Ennen työharjoittelua en tiennyt, mitä kaikkea leikkausassistentin työnkuvaan voi kuulua ja millaista työskentely on. Syynä voi olla se, että koulutuksen on tavoitteena opettaa yleisellä tasolla leikkaajan osaamista ja ammattia. Koulutuksen sisällä tehdään myös leikkausassistentille kuuluvia tehtäviä, mutta niitä harvoin erotellaan leikkaajan työstä. Koulutus antaa silti ammattipohjan molempiin työtehtäviin.

4.2 Työllistyminen

Gael Chandler (2012) kertoo useita eri tapoja työllistyä leikkaajana. Yleisimmät näistä ovat verkostoituminen, työharjoittelu, sosiaalinen media ja erottuva ansioluettelo tai portfolio. Näiden lisäksi on myös tärkeää pysyä itse aktiivisena. (Chandler, 2012, 410.) Media-alalla työskentelee paljon ihmisiä, joten kilpailua riittää varmasti. Työllistyminen voi tapahtua kontaktien kautta - pääsin työelämään verkostoitumalla ja luomalla kontakteja - mutta myös todistamalla omat taitonsa muualla kuin paperilla. Näistä esimerkki on portfolio tuotannoista, joita on ollut mukana leikkaamassa tai käsittelemässä. Koulutus nähdään kuitenkin hyödyllisenä ja varmempana työllistymisen keinona.

Vuodesta 2010 eteenpäin omaa osaamista on ollut helpompi markkinoida ilmaiseksi sosiaalisen median avulla. *Facebookista* löytyy Suomessa olevia ryhmiä kuten ”*TV-Friikuille töitä*” (*Facebook: TV-friikuille töitä*, n.d), joissa haetaan media-alan työntekijöitä eli jaetaan työilmoituksia. Työntekijäehdokkaista voi näin tavoittaa paljon lyhyessäkin ajassa. *Facebookin* lisäksi Suomeen on rantautunut palvelu *LinkedIn*, mikä rajautuu hyvin vahvasti työpaikkojen etsimiseen ja oman osaamisen markkinointiin. *LinkedIn* on kuin portfolio tai ansioluettelo verkkoyhteisössä, mutta toimii myös hyvin *Facebookin*

käyttöliittymälle ominaisilla tavoilla esimerkiksi kuka tahansa voi tarkastella luomaasi profiilia ja ottaa yhteyttä.

Omien ja muiden projektien leikkaaminen kehittää osaamista sekä kerää kokemusta materiaalin käsittelijänä (My First Job In TV: edit assistant. N.d.). Kun kokemusta kertyy pienen ja suuren materiaalmäärän käsittelystä niin henkilöllä on paremmat valmiudet työskennellä oikeissa tuotantoyhtiöissä. Oma aktiivisuus nähdään isona hyötynä, sillä se kertoo aidosta kiinnostumisesta työtä kohtaan. Omat leikkausprojektit voi lisätä myöhemmin portfolioon näyttämään osaamista ja tyyliä, jonka voi myöhemmin lisätä esimerkiksi ansioluetteloon.

Perinteinen ansioluettelo on silti edelleen käytössä. Chandlerin (2012) mukaan on suositeltavaa muokata ansioluettelo sen mukaan, mihin on hakemassa, mutta hyvässä ansioluettelossa tulisi silti olla:

- Mukana olleet projektit ja oma rooli
 - Tuottajien, ohjaajien ja leikkaajien nimet joiden kanssa on työskennelty
 - Ohjelmat joita osaa käyttää eli tietotekniset taidot
 - Mahdolliset palkinnot tai saavutukset projekteista
- (Chandler, 2012, 412.)

Lisäisin Chandlerin listaan myös sosiaalisen median profiilit, joissa voi esitellä omia töitään konkreettisesti. Ansioluettelo tulisi mielestäni pitää kuitenkin selkeänä ja lisätä siihen ainoastaan se, millä on oikeasti työn kannalta väliä. Avoin haku on yleistä media-alalla. Tällaisessa haussa on suositeltavaa ansioluettelon lisäksi lisätä oma liite, jossa esitellään itsensä. Hyvä esittelyteksti itsestään vahvistaa hakijan persoonaa ja kertoo työnantajalle paremmin henkilön sopivuudesta työhön. Pelkän ansioluettelon lähettäminen sähköpostilla ei jää yhtä hyvin työnantajan mieleen kuin hyvin tehty esittelyteksti.

Perinteisen ansioluettelon lisäksi suositellaan myös tekemään portfolio eli kooste omista leikkausprojekteista. Ne antavat konkreettisemmän kuvan tekijän osaamisesta ja tyylistä. Portfolioon voi lisätä omat vapaa-ajalla tehdyt laadukkaat projektit, asiakastyöt ja yleisesti kaikki, jotka vain korostavat omaa ammattiosaamista. Mitä enemmän opettelee käsittelemään erilaista

videomateriaalia niin sen parempi, sillä kokemus mahdollisimman monesta tuotannosta on iso etu päästäkseen leikkausassistentiksi.

Verkostoituminen alan ihmisten kanssa koetaan myös tärkeäksi. Tämä pätee millä tahansa alalla. Suomessa monet media-alan harjoittelijat ja opiskelijat ovat kertoneet työllistyvänsä työharjoittelun kautta. Itse toimin ”Polisit” –sarjan työharjoittelijana viisi kuukautta, minkä jälkeen minut palkattiin jatkamaan oikeana leikkausassistenttina tuotannon loppuun asti. Mia Aspergén (2015) kertoo blogissaan verkostoitumisen kehittävän omaa brändäystä ja tuttujen kautta tulee luotua kontakteja, joita olisi muuten vaikea tavoittaa. Jälkimmäinen on erityisesti tärkeää media-alalla. Hakijoita on paljon ja siksi laadukkaat kontaktit tulevat hyödylliseksi työnhaussa. Osaajia etsitään jatkuvasti ja työnantajat suosittelevat luotettavia osaajia mielellään eteenpäin myös muihin tuotantoihin.

4.3 Palkkaus

Tässä osiossa käsitellään leikkausassistentin keskimääräistä kuukausipalkkaa televisiotuotannossa työehtosopimukseen pohjautuvilla tiedoilla. Suomen Journalistiliitto sekä Teatteri -ja mediatyöntekijöiden liitto ovat neuvotelleet työnantajien kanssa elokuva –ja tv-tuotantojen työehtosopimuksia, joissa palkat ovat eroteltu palkkaryhmiin. Näissä erotteluissa leikkausassistentti kuuluu avustavaan työhön eli ensimmäiseen palkkaryhmään, jolla on pienin kuukausipalkka. Yleisradio ja MTV Oy käyttävät palkkaryhmän sijaan työntekijöiden pisteytystä, jota avataan lisää myöhemmin tässä osiossa.

Useimmiten ammattikorkeakoulun käynyt leikkausassistentti on valmistunut medianomiksi. Töissä –sivusto on kerännyt vastauksia ammattikorkeakoulujen uraseurantakyselyllä (2010 & 2017) medianomien sijoittumista työelämässä valmistumisen jälkeen. Tutkimuksen mukaan neljännes vastanneista ansaitsee 2200 euroa kuukaudessa tai vähemmän. Kyselyyn vastasi 111 medianomiksi valmistunutta. Sakari Nupponen (2010) kirjoittaa artikkelissaan medianomin keskipalkan olevan työnantajasta riippuen 2500-2759 euroa kuukaudessa. Tämä on myös ammattikorkeakoulun suorittaneiden medianomien palkka opetushallituksen ja tilastokeskuksen mukaan.

PALTA Ry, *Teme* ja Suomen Journalistiliitto Ry ovat päivittäneet neuvottelemansa tv-tuotannon työehtosopimuksen palkkoja 1.3.2019 alkaen (kuva 1) ja leikkausassistentti määritellään yleensä avustavaksi työksi eli ensimmäiseen palkkaryhmään.

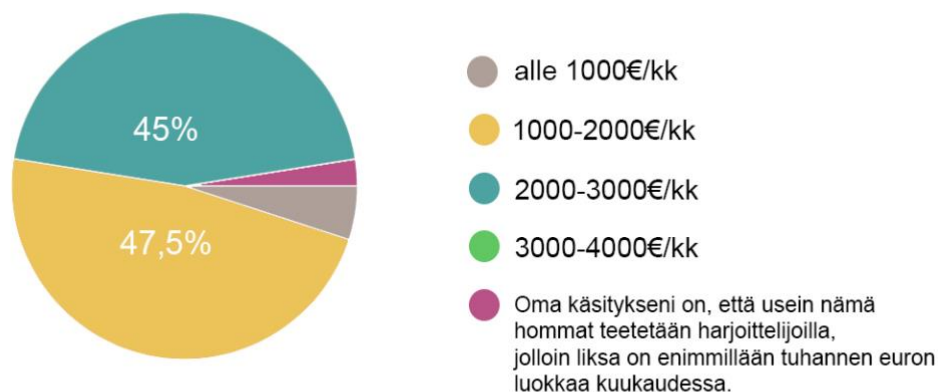
Palkat TV-tuotannossa		
Palkkaryhmittely	Päiväpalkka	Kuukausipalkka
Palkkaryhmä I: Avustava työ	109,07 - 130,34	1874,93 - 2205,30
Palkkaryhmä II: Toteuttava työ	153,99 - 216,71	2524,65 - 3209,85
Palkkaryhmä III: Vastuullinen toteuttava työ	179,70 - 288,68	3097,30 - 3843,76
Palkkaryhmä IV: Taiteellisesti, teknisesti tai suunnittelullisesti vastuullinen työ	219,80 - 309,25	3586,73 - 4642,51

Kuva 1. Teme.fi –sivuston palkkataulukko (Kuva: teme.fi 2019)

Tämä työehtosopimus ei ole kuitenkaan yleissitova, sillä sopimus on käytössä vain Paltan alaisissa yrityksissä. Palkka on aina neuvoteltavissa eri tuotannoissa ja työnantajien kanssa.

Palkkahaitari on suuri, sillä siihen vaikuttavat monet eri tekijät. Kuten aiemmin mainittiin, niin Yleisradiolla kuukausipalkka määritellään pisteyttämällä työntekijät. Työntekijän pisteyttämiseen vaikuttaa kokemus, osaaminen, koulutus ja tehtävän luonne, vastuu ja johtaminen (MTV Oy, N.d, 23-24). Henkilökohtainen palkka koostuu tehtäväkohtaisesta palkasta ja palkka sisältää peruskuukausipalkan lisäksi ylityölisät sekä muut korvaukset (Yleisradio, 2017, 25). Tästä voidaan jo olettaa, että leikkausassistentin palkka ei ole kiinteä ja vaihtelee työehtosopimuksen sekä työpaikan mukaan.

Kyselyyn (Pitkänen, 2019) vastanneiden arvio leikkausassistentin palkasta lähenee samaa tulosta mitä *Temen* määrittelemä palkka (kaavio 2, 20). Palkkaan vaikuttaa tuotantoyhtiö, budjetti, leikkausassistenttien määrä ja varmasti myös henkilön palkkaneuvottelutaidot.

Kaavio 2. Arvio leikkausassistentin palkasta.

Kyselyssä (Pitkänen, 2019) pieni määrä vastanneista mainitsi leikkausassistenttien työn hoidettavan harjoittelijoilla. Työharjoittelijan palkka voi olla 500-1000 euron luokkaa, mutta usein voi myös nähdä ilmoituksia täysin palkattomasta harjoittelusta. Leikkausharjoittelija tekee usein myös samaa työtä kuin leikkausassistentti, mutta ei kanna yhtä suurta vastuuta projektin etenemisestä, joka selittää osittain palkan pienuutta tai sen puuttumista kokonaan.

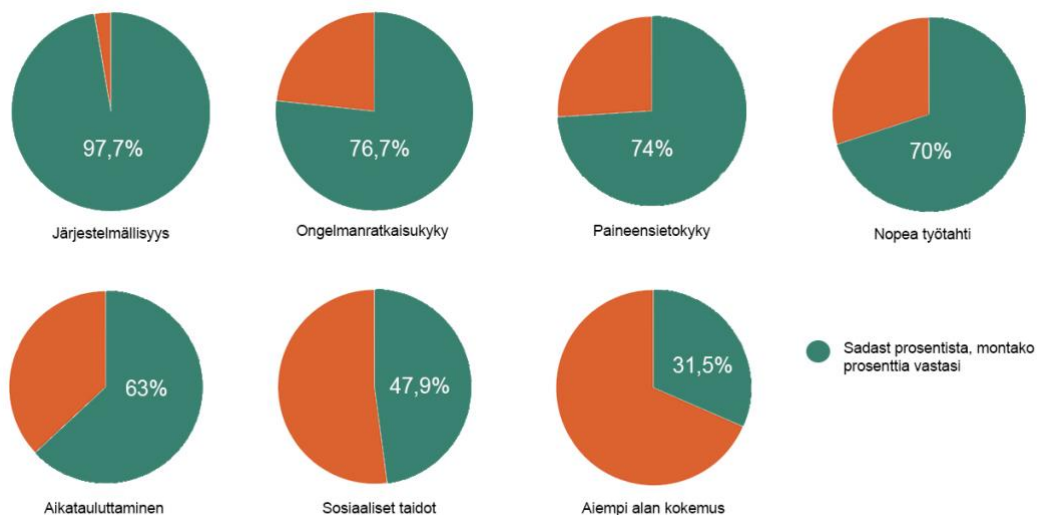
Freelancerina ja yrittäjänä toimiva voi itse määritellä oman palkkansa. Palkan voi sopia joko tuntipalkkana, kuukausipalkkana tai projektipalkkana. Itse yrittäjänä laskutin tuotantoyhtiö Aito Medialla tuntimäärän mukaan. Sovimme tuntipalkan ja laskutettava summa määräytyi siitä, montako tuntia projektiin oli kulunut yhteensä. Projektipalkalla tarkoitetaan sitä summaa, joka maksetaan koko projektista esimerkiksi etukäteen arvioidun tuntimäärän tai työpäivien perusteella. Tämä menetelmä voi olla haitaksi työntekijälle siinä vaiheessa, jos työmäärä on aliarvioitu hintaan nähden.

5 TYÖN VAATIMUKSIA

Jokaisella alalla on ihanteellinen työntekijä. Tässä osiossa on otettu selvää, millainen on ihanteellinen leikkausassistentti ja mitä yleisimpiä vaatimuksia liittyy työhön ja jaksamiseen. Hyvältä leikkausassistentilta vaaditaan paljon järjestelmällisyyttä, mutta tämän lisäksi joustavuus ja kyky toimia ongelmallisissa tilanteissa nähdään tärkeinä. Leikkausassistentin työ on myös usein pätkätyötä eli lyhyellä sopimuksella työskentelyä ja tämä vaikuttaa henkilön jaksamiseen pitkällä tähtäimellä.

5.1 Hyvä leikkausassistentti

Hyvä leikkausassistentti osaa ottaa yksityiskohtia huomioon, vaikka pääosin keskittyykin materiaalin järjestämiseen ja projektin siivoamiseen (Daniel Riser, N.d.). Myös kyselyyn (Pitkänen, 2019) vastanneiden mukaan tärkeimpinä ominaisuuksina nähdään järjestelmällisyys sekä ongelmanratkaisu -ja stressinsietokyky (kaavio 3).

Kaavio 3. Leikkausassistentin hyviä ominaisuuksia.

Allekirjoitan nämä kohdat myös itse työharjoittelukokemukseni perusteella. Stressinsietokyky kuvastaa mielestäni enemmän paineensietokykyä.

Leikkausassistentin työ voi olla ajoittain hyvin kiireistä, joten työnlaatu ja työtahti ei saa kärsiä. Materiaalin määrä ja aikataulu yhdessä luo suorituspaineita. Kyselyn tuloksessa pitää ottaa kuitenkin huomioon yksilöiden oma käsitys siitä, mikä aiheuttaa paineita työssä.

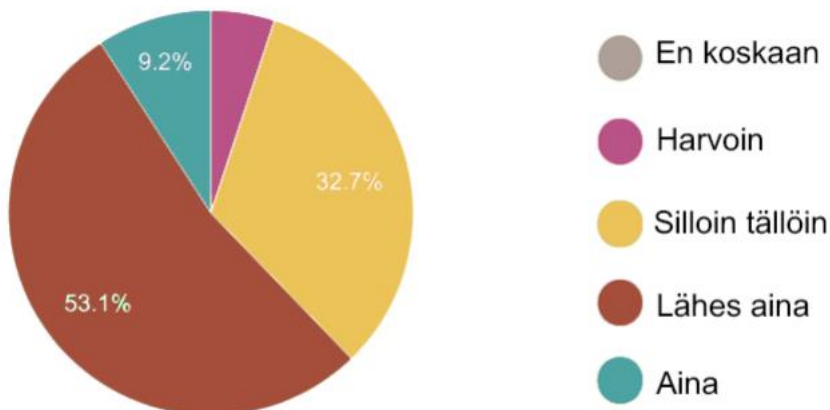
Leikkausassistentti on osa työryhmää, vaikka työ onkin hyvin paljon itsenäisesti työskentelyä, joten sosiaalisten taitojen merkitys korostuu kommunikoidessa muiden jälkituotannossa olevien kanssa. Kommunikaatiotaito korostuu siinä vaiheessa, kun kommunikoidaan erilaisten työryhmän jäsenien kanssa. Hyvä taito kommunikoida leikkaajan kanssa on myös varmasti hyödyksi. Kuten Riser (N.d.) kirjoittaa, leikkausassistentti tulee työskentelemään tiiviisti leikkaajan kanssa ja muodostamaan oman työryhmän.

Kyselyssä (Pitkänen, 2019) korostettiin myös teknisen osaamisen merkitystä. Osa vastanneista mainitsi, että leikkausohjelmien tuntemus on hyvin oleellinen osa hyvän leikkausassistentin ominaisuuksia. Chandler (2012, 58) mainitsee kolme yleisintä käytettyä leikkausohjelmaa olevan Adobe Premiere, Final Cut Pro ja Avid Media Composer. Syy siihen, että ohjelmia on käytössä monta, on se, että jokaisessa on omat hyvät ja huonot puolensa, koska jokaisessa on hieman erilaisia ominaisuuksia suhteessa keskenään. Esimerkiksi aiemmin mainittu synkronointimahdollisuus on jokaisessa hieman erilainen.

Ohjelmiin ja käytettäviin laitteistoihin liittyvää ammattisanastoa on hyvä tuntea. Monet media-alalla käytettävät sanat tulevat englannin kielisistä termeistä. Esimerkiksi leikkaaja saattaa puhua *back up*:n tekemisestä eli materiaalin varmuuskopioinnista. Leikkausassistentti käyttää harvoin vain yhtä ohjelmaa, sillä tuotannon aikana käytetään useita eri ohjelmia eri käyttötarkoituksiin kuten materiaalin synkronointiin, siirtämiseen, tiedoston muuttamiseen ja värimäärittelyyn. Leikkausassistentin tulee tutustua siihen, miten ohjelmat toimivat yhdessä parhaiten keskenään. Kyselyssä mainittu ongelmanratkaisukyky voidaan myös liittää tekniseen osaamiseen. Usein vastaan tulee esimerkiksi leikkausohjelmaan liittyvä ongelma, joka tulisi pystyä ratkaisemaan itsenäisesti.

Oman kokemukseni perusteella työ voi muuttua nopeasti kiireelliseksi, koska paljon materiaalia tuli käsitellä lyhyessä ajassa ja lähettää eteenpäin monelle eri

taholle. Kyselytutkimuksella selvitettiin leikkausassistentin työn yleistä kiireellisyyttä. Hieman yli puolet kyselyyn (Pitkänen, 2019) vastanneista kertoi kokevansa työn yleisesti kiireisenä lähes aina (kaavio 4).

Kaavio 4. Koetko leikkausassistentin työn yleisesti kiireisenä?

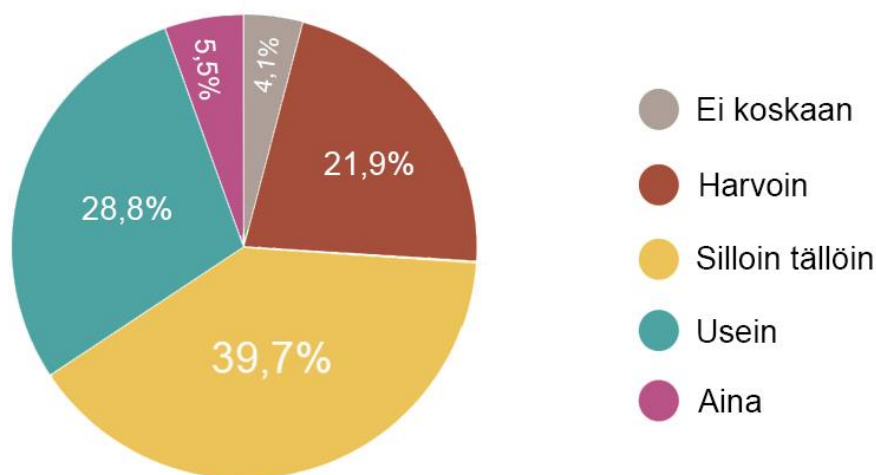
Kiireinen aikataulu voi luoda suorituspainetta ja johtaa mahdollisesti ylitöihin. Ylitöiden lisäksi jatkuva stressi kuormittaa jaksamista, mikä voi johtaa työuupumukseen. Media-alalla saattaisikin olla syytä reagoida ja luoda ratkaisukeinoja kiireen vähentämiseksi, sillä pidemmällä aikavälillä tämä parantaisi yleistä työhyvinvointia ja työntekijöiden jaksamista.

Hyvä leikkausassistentti voi yrittää minimoida ylitöitä ja yleistä kiirettä esimerkiksi aikatauluttamalla työtään etukäteen. Aikataulua tehdessä tulisi osata ottaa huomioon mahdolliset aikataulun venymiset ja arvioida työhön menevää aikaa mieluummin hieman yli. Jätetään toisin sanoen varaa virheille ja mahdollisille itsestä riippumattomille ongelmille. Aikataulussa pysyminen minimoi kiirettä ja ylitöitä. Hyvä leikkausassistentti pysyy aikataulussa sekä työskentelee tehokkaasti myös paineen alla.

5.2 Pätkätyöntekijä ja työuupumus

Elokuva – ja televisioalalla työskennellään yleensä *freelancerina* eli työntekijänä ilman yhtä työpaikkaa tai työnantajaa. Leikkausassistentti kuuluu pätkätyöntekijöihin, koska työt ovat riippuvaisia yksittäisten televisiotuotantojen pituuksista. Yksi tuotanto voi luoda työpaikan muutamalle vuodelle, kun taas toinen takaa töitä puoleksi vuodeksi. Pahimmillaan työsuhde voi olla jopa vain päivän mittainen, mutta tätä tapahtuu useimmiten, jos etsitään sijaista sairaustapauksissa tai assistentti hyppää mukaan vasta aivan tuotannon lopussa. Tällainen voi olla haastavaa ja kuormittavaa työntekijälle.

Jaksamiseen vaikuttaa, kuinka paljon henkilö ehtii palautumaan yön aikana. Monet *freelancerit* saattavat työskennellä usealle toimeksiantajalle yhtä aikaa jopa samana päivänä, koska toimivat pätkätyöläisinä. Työpäivä saattaa muuttua myös ylityöksi, joka vaikuttaa negatiivisesti jaksamiseen. Ylityöllä tarkoitetaan työpäivää, joka venyy yli kahdeksan tuntiseksi tai ylittää muuten sovitun päivittäisen työajan. Kyselyn (Pitkänen, 2019) tulokset kallistuvat selkeästi ylitöiden puolelle ja yhteensä jopa yli puolet vastanneista kertoo päivien venyvän ylitöiksi joko usein tai silloin tällöin (kaavio 5).

Kaavio 5. Kuinka usein päiväsi venyvät ylityöksi?

Kuten aiemmin mainittiin, niin syy ylitöihin johtuu usein muuttuneesta aikataulusta, mutta syitä ylitöille ja uupumukselle voi olla myös muita. Leikkausassistentti työskentelee yleisesti tietokoneella ja erilaisten ohjelmistojen parissa. Työn nopeuteen voi siis vaikuttaa myös tietokoneen nopeus ja ohjelmien

toiminta. Tietotekniset ongelmat vaikuttavat automaattisesti leikkausassistentin työhön mahdollisesti lisäämällä stressiä.

Marika Väisäsen (2019) kirjoittamassa ”Pätkätyöntekijä saikulla omaan piikkiin?” -artikkelissa pohdittiin elokuva –ja televisioalalla työskentelevien jaksamista. Artikkelissa viitataan Työterveyslaitoksen tutkimukseen, jonka mukaan univaikeuksia havaitaan eniten vuoro-, yli- tai jaksotyötä tekevillä henkilöillä. Pätkätyöntekijät elokuva –ja televisioalalla tekevät kaikkea edellä mainituista. Väisänen kertoo myös huomanneensa lisääntyneen huolen *Temen* työntekijöiden keskuudessa koskien uupumista ja työssäjaksamista. Nämä ovat hänen mukaan lisääntyneet viimeisen kolmen vuoden aikana huomattavasti. (Väisänen, 2019). Tästä voidaan olettaa, että jotain muutosta on tapahtunut viimeisen kolmen vuoden aikana. Voi olla, että uupumusta on ollut aina media-alalla, mutta nykyään siitä on helpompi raportoida tai tuotannoissa on tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat negatiivisesti työntekijöiden jaksamiseen.

Kuten kyselytutkimus (Pitkänen, 2019) osoittaa niin ylityöiden todennäköisyys on suuri. Ylityöt vähentävät palautumisaikaa työstä, joka pitkällä ajalla voi vaikuttaa työssäjaksamiseen. Väisänen (2019) huomauttaa, että lain mukaan lepoajan tulisi olla yhdeksän tuntia jaksotyöläisellä. Tällainen aika kuulostaa lyhyeltä ja tulisi käyttää nukkumiseen, jolloin henkilön muut arjen perustarpeet kuten sosiaalinen elämä voi jäädä toiseksi. Tutkimusprofessori Mikko Härmä (2017, 6) työterveyslaitokselta teetti tutkimuksen, joka tutki sairaanhoitajien työuupumusta. Tutkimuksessa todettiin, että epäsäännölliset työajat nostavat riskiä uupumukseen myös työajan ulkopuolella. Tämän lisäksi yöunet saattavat venyä normaalia pidemmiksi vapaapäivinä, joka kertoo kehon kasvaneesta palautumisen tarpeesta. TV-alalla työskentelevät jaksotyöläiset on verrattavissa vuorotyötä tekeviin sairaanhoitajiin. Väisäsen (2019) mukaan lyhyellä sopimuksella työskentelevä media-alan työntekijä saattaa tehdä jopa 150 tuntia töitä kolmen peräkkäisen viikon aikana. Tämä johtuu tv-tuotantoja koskevista työehtosopimuksista, jotka sallivat lyhyemmän palautumisajan.

Millaisia seurauksia tällaisella työskentelyllä voi sitten olla? Työuupumuksen oireina ovat yleistynyt väsymys, johon edes lepo ei auta, kyynisyys ja muuttuvat asenteet työtä kohtaan sekä itsensä vertaaminen muihin. Työuupumus voi johtaa

sairastumiseen ja pahimmillaan työkyvyttömyyteen (Työterveyslaitos, n.d.) Tällainen kuulostaa huolestuttavalta, sillä media-alalla työskennellään lyhyillä työsopimuksilla. Kun työsuhteet päättyvät niin sairastaminen tapahtuu omalla ajalla, joka ilmenee näkymättömissä sairaspöissaolotilasoissa. Media-alalla työskentelevä siis jää työuupumuksen kanssa yksin. (Väisänen, 2019). Työterveyslaitos (n.d.) on listannut psyykkisiä kuormitustekijöitä liittyen työhön tai sen sisältöön. Näitä ovat jatkuva kiire työssä, itsestä riippumaton työtahti tai työmäärä sekä jatkuvat muutokset. Tällaiset tekijät ovat tuttuja esimerkiksi leikkausassistentin työssä, joten hyvä leikkausassistentti osaa seurata myös omaa jaksamistaan.

Työuupumusta voi pyrkiä ennaltaehkäisemään yhdessä työnantajan kanssa tai huolehtimalla itse saamalla tarpeeksi lepoa. Hyvä työnantaja ottaa huomioon työntekijöiden palautteen, ilmoitukset ylittöistä, kiireestä ja muista epäkohdista tarpeeksi ajoissa. Avoin kommunikointi työnantajan, esimiehen ja työntekijöiden kanssa voi siis olla yksi ehkäisevä tekijä uupumukseen. Uskon, että muutosta tapahtuu viimeistään silloin kun työuupumuksesta uskalletaan raportoida ja puhua enemmän.

6 POHDINTA

Yksi tutkimuskysymyksistä oli, mitä työtehtäviä leikkausassistentin osa-alueeseen voi kuulua, sillä työ on monipuolista ja työtehtävät eroavat leikkaajan kanssa keskenään. Työtehtävät ja työnjako määräytyvät lopulta tuotannosta ja tuotannon koosta riippuen, koska pienemmässä tuotannossa ei ole välttämättä lainkaan erillistä leikkausassistenttia, jolloin leikkaaja toimii itsensä assistenttina. Leikkausassistentin työn päätavoitteena on nopeuttaa leikkaajan työtä sekä jälkituotannon etenemistä aikataulussa. Myöhästynyt aikataulu voi aiheuttaa lisäkustannuksia tuotannossa ja vaikuttaa työntekijän jaksamiseen. Tutkimus tekee selväksi ainakin sen, että leikkausassistentin työ ei todennäköisesti ole mieleistä sellaiselle, joka pysyttelee aikataulussa eikä ole järjestelmällinen.

Koska leikkausassistentin työ on pitkälti materiaalin nimeämistä ja järjestelyä, herää kysymys työn tulevaisuudesta. Onko leikkausassistentti korvattavissa esimerkiksi tekoälyllä? Materiaalin synkronointi hoidetaan jo osittain automatisoiduilla ohjelmilla, mutta se vaatii edelleen ihmisen syöttämään tietoja. Leikkausassistentin työtä voisi siis varmasti helpottaa ja nopeuttaa tekoälyn avulla, mutta edelleen tarvittaisiin henkilö syöttämään tarvittavat tiedot. Hyvä ohjelma olisi sellainen, mikä pystyisi järjestelemään materiaalin kuvauspäivän perusteella automaattisesti omiin kansioihinsa. Uskon leikkausassistentin työn muuntautuvan tulevaisuudessa kehittyvän teknologian mukana, mutta en usko sen koskaan korvaantuvan täysin.

Toinen kysymys, joka esitellään tutkimuksen alussa, on, millainen palkkaus leikkausassistentilla on. *Freelancer* ja yrittäjä voi itse määritellä palkkansa ja jos yritys ei noudata liittojen työehtosopimuksia, kuka tahansa voi neuvotella oman tuntipalkkansa. Suomessa ei ole erikseen määritelty vähimmäispalkkaa, ellei sitä ole neuvoteltu työehtosopimuksessa. Tämän myötä työntekijän täytyy osata arvottaa työnsä samalle tasolle kuin useimmilla muilla alalla työskentelevillä. Työntekijä voi kuitenkin missä tahansa työssä neuvotella itselleen paremman palkan työehtosopimuksen sijaan yhdessä työnantajan kanssa. Tuntipalkasta tai kuukausipalkasta sopiminen on viisaampaa kuin projektikohtainen kokonaissumma, sillä projektiin käytettävä aika on usein aliarvioitu. Tämän myötä

työntekijä saattaa toimia alipalkattuna työmäärään suhteutettuna. Yleisellä tasolla leikkausassistentin keskimääräinen palkka jakautuu kuitenkin 2000-3000 euron välille kuukaudessa. Tähän on kuitenkin mahdotonta määritellä pilkulleen tarkkaa summaa, koska jokainen tuotanto on erilainen. Palkkaan vaikuttaa myös työehtosopimukset ja niiden pisteytykset sekä palkkaryhmät, minkä määrittelee henkilön osaaminen, koulutus, vastuu ja työn haastavuus.

Kolmas kysymys oli, mitä vaatimuksia leikkausassistentin työ kantaa sisällään? Yksilöltä vaaditaan tiettyjä ominaisuuksia kuten järjestelmällisyyttä, kykyä työskennellä paineen alla ja joustavuutta. Joustavuus korostuu siinä vaiheessa, kun henkilö joutuu tekemään ylitöitä tai aikataulut muuttuvat lyhyellä varoitusajalla. Aikataulut elävät ja yleinen kiire kasvaa, joka vaikuttaa myös jaksamiseen. Ennen tutkimuksen tekemistä en henkilökohtaisesti edes tiedostanut työuupumuksen olevan niin paljon nousussa mitä se on nyt. Media-alalla tulisi panostaa työntekijöiden etuihin ja jaksamiseen tarpeeksi ajoissa, jotta työnantajatkin välttyisivät sairauslomakustannuksilta ja työvoimapulalta. Olen havainnut, että työuupumuksesta puhutaan kuitenkin avoimesti, joka tulevaisuudessa toivottavasti auttaa työnantajia reagoimaan ajoissa. Toivon, että työpaikoilla pyritään yhdessä ennaltaehkäisemään jatkuvaa kiirettä, ylitöitä ja muita mahdollisia toistuvia epäkohtia. Tämän ratkaisemiseen ja ennaltaehkäisemiseen löytyy useita eri keinoja kuten riittävä palautuminen, avoin kommunikaatio työnantajan kanssa sekä työmäärän hallinta.

Tutkimuksen myötä olen oppinut tunnistamaan leikkausassistentin työn vaikutusta ja ymmärtämään paremmin työn merkitystä jälkituotannossa. Leikkausassistentti saattaa olla ”vain” avustava työ, mutta hyvällä leikkausassistentilla on paljon hyödyllisiä vaikutuksia jälkituotannossa ja osana työryhmää. Hyvän leikkausassistentin myötä tuotanto etenee aikataulun mukaisesti, materiaali on helposti löydettävissä myös muille osapuolille ja leikkaajan työ helpottuu huomattavasti. Opinnäytetyötutkimus on myös lisännyt omaa mielenkiintoa jälkituotantoa kohtaan ja herättänyt halua tutustua erilaisiin työskentelytapoihin.

LÄHTEET

Ammattiala. Elokuva-ala. Luettu 10.3.2019

http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/79_ammattiala

Aspergén, M. 2015. Verkostoitumisen todelliset hyödyt. Luettu 20.4.2019.

<https://momentous.fi/verkostoitumisen-todelliset-hyodyt/>

Chandler, G. 2012. Cut by cut. Editing Your Film or Video. Toinen osa.

Kalifornia: Michael Wiese Productions.

Elokuva – ja tv-tuotannon palkat 1.3.2019. Teme. Luettu 23.3.2019.

<https://www.teme.fi/fi/tyoelama-ja-toimeentulo/palkat/elokuvapalkat/>

Elokuva – ja TV-tuotantojen työehtosopimus. N.d. Journalistiliitto. Luettu

9.5.2019 <https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2018/02/Elokuva-ja-tv-tuotantojen-tes-1.11.2017–31.12.2019.pdf>

Facebook suljettu ryhmä. TV-Friikuille töitä.

<https://www.facebook.com/groups/118965251457931/>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1985. Teemahaastattelu. Helsinki: Gaudeamus

Härmä, M. 2017. Journal of Sleep Research. Työterveyslaitos. Helsinki.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jsr.12658>

MTV Oy:n ohjelmatyöntekijöitä koskeva työehtosopimus 1.1.2014 – 30.11.2016.

Viestinnän keskusliitto, Suomen Journalistiliitto. Luettu 10.5.2019

https://www.journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/old/mtv_ohjelmatyontekijat_tes_2014_2016.pdf

My First Job In TV. 2017. Career guides: edit assistant. Luettu 7.5.2019

https://www.myfirstjobintv.co.uk/resources/careers-guide/detail?page_id=29

Nupponen, S. 2010. Katso mitä unelmatyöstä maksetaan. Luettu 7.5.2019

<https://www.is.fi/taloussanommat/oma-raha/art-2000001675809.html>

Opintokeskus Sivis. N.d. Arvioinnin tiedonkeruu menetelmiä. Kyselylomake. Luettu 7.5.2019 <https://www.ok-sivis.fi/jarjestoarvioinnin-ilmansuuntia/arvioinnin-tiedonkeruun-menetelmia/kyselylomake.html>

Pitkänen, J. 2019. Leikkausassistentti tv-tuotannossa. Kyselytutkimus.

Riser, D. N.d. Assistant editor. Become an Assistant Editor. Luettu: 7.5.2019 <https://www.careersinfilm.com/assistant-editor/>

Stressi ja työuupumus. N.d. Työterveyslaitos. Luettu 9.5.2019 <https://www.ttl.fi/tyontekija/tyostressi-ja-uupumus/>

Töissä.fi. Sijoittuminen työelämään. Medianomi (AMK). Luettu 6.5.2019 <https://toissa.fi/sijoittuminen-tyoelamaan/show/medianomi-amk>

Väisänen, M. 2019. Pätkätyöntekijät saikulla omaan piikkiin? Teme. Luettu 18.4.2019 <https://www.teme.fi/fi/meteli/patkatyontekijat-saikulla-omaan-piikkiin/>

Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimus 1.12.2017 – 30.11.2019. Journalistiliitto. Luettu 10.5.2019 <https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2018/03/YLE-ohjelmatyontekijoiden-tes-2017-2019.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Kyselytutkimus

Leikkausassistentti tv-tuotannossa kyselytutkimuksen kysymykset ja vaihtoehdot.

(*) = pakollinen

1 (4)

Leikkausassistentti tv-tuotannossa

Olen neljännen vuoden media-alan opiskelija TAMK:sta ja erikoistun videoleikkaukseen. Tämä kysely on osana minun opinnäytetyötäni, missä tutkitaan leikkausassistentin työtä ja työtehtäviä televisiotuotannoissa. Kyselyn tarkoitus on kartoittaa yleisimmät tehtävät ja niihin vastataan anonyymisti. Opinnäytetyön/tutkimuksen tavoitteena on auttaa alasta kiinnostuneita ja alalle valmistuvia ymmärtämään työnkuvaa paremmin.

Kyselyyn vastataan anonyymisti ja henkilökohtaisia tietoja ei luovuteta. Opinnäytetyö julkaistaan verkkosivulla www.theseus.fi, jossa on kerättyä muitakin opinnäytetöitä. Kiitos ajasta!

Jenny Pitkänen
jenny.pitkanen@cult.tamk.fi
040 962 3944

Oletko työskennellyt/työskenteletkö leikkausassistenttina? *

Kyllä

En

Kuinka monessa eri tv-tuotannossa olet työskennellyt? *

1-3

4-6

7-9

10 tai enemmän

en yhdessäkään

2 (4)

Opiskelitko/opiskeletko media-alalle? *

Kyllä

En

Millä todennäköisyydellä leikkausassistentti etenee leikkaajaksi? *

	1	2	3	4	5	
Ei todennäköistä	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin todennäköistä

Koetko leikkausassistentin työn yleisesti kiireisenä? *

	1	2	3	4	5	
Ei kiireistä	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin kiireistä

Kuinka usein työpäiväsi venyy ylitöiksi? *

	1	2	3	4	5	
Ei koskaan	☐	☐	☐	☐	☐	Aina

3 (4)

Mitä ominaisuuksia hyvältä leikkausassistentilta vaaditaan? *

- Aikatauluttaminen
- Aiempi alan kokemus
- Hyvät sosiaaliset taidot
- Hyvä stressinsietokyky
- Järjestelmällisyyttä
- Kyky toimia paineen alla
- Nopea työskentelytahti
- Ongelmanratkaisukyky
- Muu...

Arvio leikkausassistentin palkasta tv-tuotannoissa? (ei pakollinen)

- alle 1000€/kk
- 1000-2000€/kk
- 2000-3000€/kk
- 3000-4000€/kk
- Muu...

Montako vuotta olet työskennellyt leikkausassistenttina? *

- alle vuoden
- 1-3 vuotta
- 4-6 vuotta
- 7-10 vuotta
- Muu...

Vapaa sana! Mitä haluat lisätä tai kommentoida?

Pitkä vastausteksti

Kiitos vastauksista!

Vastaukset tulevat pysymään anonyymeina ja tuloksia tullaan hyödyntämään opinnäytetyössä, joka julkaistaan www.theseus.fi -sivustolla.